

прийняття, з ким будуть проводитися консультації та хто буде інформований. Якщо лідери делегують рішення групі, вони повинні визначити процес, який буде використовуватися, і параметри повноважень групи для всіх учасників.

Отже, дослідження вказують, що для успішного прийняття рішень в умовах змін необхідно об'єднати різноманітні точки зору, такі як точка зору споживача, місцева та зовнішня перспектива. Важливо враховувати інтереси клієнтів, адаптувати стратегії до місцевих реалій та дозволяти зовнішнім джерелам допомагати у визначенні сміливих рішень. Попри важкість цього завдання, правильно вибрані методи прийняття управлінських рішень та чітко визначені відповідальності можуть значно полегшити процес та сприяти стійкому розвитку організації в умовах змін.

Література:

1. Решетило В.П., Федотова Ю.В. Невизначеність та ризик: співвідношення понять та специфіка прийняття рішень. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. Вип. № 3(77). С. 149-154.

2. Сагачко Ю.М. Процес прийняття управлінських рішень: інформаційна складова. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «*Управління розвитком соціально-економічних систем*» (15-16.06.2022). Харків : ДБТУ, 2022. С. 22-124.

3. Linda A. Hill, Emily Tedards, Taran Swan. Drive Innovation with Better Decision-Making. URL: <https://hbr.org/2021/11/drive-innovation-with-better-decision-making> (date of application: 07.02.2024).

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Бесєдіна М.В., здобувачка першого (бакалаврського) рівня ВО*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

У сучасному світі, який характеризується стрімким розвитком різноманітних технологій, питання інноваційної діяльності стає вирішальним для успішного функціонування підприємств, країн і навіть глобальних економічних систем у цілому. Актуальність цієї проблеми є невіддільною від сучасних реалій глобалізації та міжнародної конкуренції.

* Науковий керівник – Грідін О.В., к.е.н., доцент

Однією з ключових причин, що обумовлює важливість інновацій, є нестабільність та непередбачуваність умов глобального ринку. У світі, де країни тісно пов'язані економічно, політично та технологічно, зміни в одній частині світу мають відлуння в інших куточках. Це ставить перед країнами та підприємствами завдання постійної адаптації та вдосконалення, а інновації виступають ефективним інструментом для подолання викликів та використання потенційних можливостей. Умови міжнародної конкуренції стають більш жорсткими і лише ті суб'єкти, які здатні швидко та ефективно адаптуватися, – зберігають свою конкурентоспроможність. У цьому контексті інновації виявляються потужним каталізатором створення конкурентних переваг. Підприємства, які активно розвивають та впроваджують нові технології, продукти чи процеси, якісно вирізняються на ринку та забезпечують стабільність свого розвитку.

Крім того, інновації є ключовим чинником для вирішення глобальних проблем, таких як екологічні та соціальні. Розробка та впровадження сучасних екологічно чистих технологій або вирішення соціальних проблем через інноваційні підходи, здатне не лише забезпечити сталий розвиток, але й сприяти підвищенню привабливості для споживачів та інвесторів.

З іншого боку, міжнародна конкуренція чинить постійний тиск на зростання продуктивності та ефективності. Це стимулює окремі організації та цілі країни до пошуку інноваційних рішень, які б дозволили не лише вижити в умовах конкуренції, а й забезпечували потужний розвиток.

Отже, в умовах глобалізації та міжнародної конкуренції інновації стають необхідним елементом стратегії розвитку країн, підприємств і суспільства в цілому. Вони не лише сприяють вирішенню економічних завдань, а й є ключовим інструментом для вирішення глобальних викликів та забезпечення стійкого та сталого розвитку [4-5].

Необхідно зазначити, що інноваційні процеси у сільському господарстві мають свою виражену специфіку, яка визначається особливостями цієї галузі, де традиційно суттєвий вплив мають природно-кліматичні умови, технологічні особливості та соціально-економічні чинники. Розглянемо ключові аспекти, які виявляють специфіку інновацій у сільському господарстві, а саме:

– інновації у цьому секторі національної економіки мають враховувати адаптацію до змін клімату, впровадження ресурсозберігаючих технологій та розробку нових сортів рослин, які відповідають конкретним кліматичним умовам;

– сучасне сільське господарство потребує високотехнологічних рішень для оптимізації виробництва та забезпечення якості продукції, відповідно до чого розробка та впровадження сучасних сільськогосподарських машин, систем автоматизації та використання даних стає ключовим завданням для підвищення ефективності;

– інновації у сільському господарстві мають спрямовуватися на раціональне використання ресурсів. Системи «зеленого» виробництва та енергетична ефективність стають вельми актуальними для забезпечення сталого розвитку;

– сільське господарство часто стикається з фінансовою нестабільністю, зумовленою флуктуаціями цін на сільгосппродукцію та змінами в сільськогосподарській політиці. Інновації повинні враховувати цей аспект та пропонувати рішення для зменшення ризиків;

– вельми суттєво впливають на інноваційний процес рівень освіти та традиції сільськогосподарської діяльності;

– важливим є співпраця усього агробізнесу та взаємодія між різними ланцюгами постачання. Інновації мають охоплювати не лише сільське господарство, але й торговельні та логістичні аспекти для забезпечення ефективності в усьому ланцюжку.

У сфері інновацій аграрної сфери існує декілька пріоритетних напрямків, які визначаються потребами сучасного аграрного виробництва, вимогами сталого розвитку та впливом технологічних змін на галузь, зокрема це [1-3]:

– використання сучасних технологій, таких як БПЛА, супутникові системи та сенсори, дозволяє збирати дані на різних етапах сільськогосподарського виробництва та допомагає фермерам здійснювати точну обробітку полів, ефективніше управляти урожайністю та ресурсами тощо;

– наукові дослідження у сфері біотехнологій дозволяють створювати нові сорти рослин та тварин з покращеними характеристиками, такими як висока урожайність, стійкість до шкідників та захворювань, а також адаптовані до несприятливих умов;

– впровадження цифрових платформ та систем управління фермою дозволяє аграріям здійснювати моніторинг та управляти всією виробничо-господарською діяльністю в режимі реального часу, що включає облік витрат, управління робочою силою, планування виробництва та реалізації продукції тощо;

– важливим напрямком є розробка та впровадження технологій для збереження і раціонального використання водних ресурсів, таких як системи крапельного зрошення та аеропоніки, що особливо актуально в умовах зміни клімату та зменшення доступності до водних ресурсів;

– вивчення та впровадження нових методів захисту рослин, що базуються на екологічно чистих технологіях, біологічних контролерах, а також використання високоточних методів діагностики та моніторингу захворювань та шкідників;

– розширення взаємодії фермерів зі споживачами шляхом розвитку агротуризму, прямих продажів та використання інтернет-платформ для аграрних ринків, що сприяє підвищенню доходів фермерів та збільшенню попиту на місцеві продукти;

– розробка інноваційних методів обробки та використання сільськогосподарських відходів для виробництва біогазу, твердого біопалива, органічних добрив та інших продуктів, що може сприяти створенню замкнутого екологічного циклу тощо.

Зауважимо, що інноваційним процесам в аграрному секторі економіки може перешкоджати низка чинників. Основними з них є наступні [1; 4]:

– несприятливий інвестиційний клімат, спричинений війною в Україні;

– недосконалість законодавчої бази, зокрема прогалини податкового законодавства;

– недостатнє стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності й відсутність дієвої державної програми комплексної підтримки інноваційних процесів, безсистемність і непослідовність здійснення державної політики у цій сфері;

– відсутність ефективних форм організації та управління наукою, поєднання науки з освітньою системою і з агропромисловим виробництвом;

– недоліки міжрегіонального та міжгалузевого науково-технічного співробітництва;

– недостатність власних фінансових ресурсів та відсутність доступу до кредитування у багатьох аграрних підприємств може стати перешкодою для впровадження нових технологій та інновацій;

– нерозвинена інфраструктура (дороги, системи зрошення, сховища для продукції) може перешкоджати впровадженню сучасних технологій та логістичних інновацій;

– відсутність культури сприйняття новаторських ідей, коли традиційні підходи до виробництва можуть перешкоджати впровадженню нових, більш ефективних практик;

– відсутність або недостатня державна підтримка аграрного сектору, яка включає в себе інвестиції у дослідження та розвиток, може суттєвим чином гальмувати інноваційні ініціативи.

Враховуючи ці чинники, важливо спрямовувати зусилля на створення сприятливого середовища для інновацій, враховуючи конкретні потреби та обмеження аграрного сектору.

Для забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки необхідно впроваджувати організаційні заходи, які сприяють стимулюванню інновацій, підтримці внутрішньої культури розвитку та взаємодії усіх суб'єктів. Розглянемо ці ключові організаційні заходи [4; 5]:

– створення спеціалізованих центрів, які б займалися дослідженням та впровадженням інновацій в аграрному секторі. Ці центри мають об'єднувати вчених, фахівців та аграріїв для спільної роботи над новими технологіями та методами;

– надання фінансової підтримки задля здійснення інноваційних досліджень через гранти для навчальних установ, дослідницьких інститутів та підприємств, які працюють над новаторськими рішеннями;

– створення агротехнологічних кластерів та технопарків, де підприємства, дослідницькі організації та інші суб'єкти можуть об'єднати свої зусилля для спільної розробки та впровадження інновацій;

– створення інкубаторів та акселераторів для підтримки молодих підприємств та стартапів в аграрному секторі. Ці платформи можуть надавати доступ до фінансових ресурсів, експертної підтримки та менторства;

– організація навчання та підвищення кваліфікації для аграріїв з питань використання сучасних технологій та інноваційних підходів;

– організація регулярних форумів, конференцій та інших заходів, на яких різні учасники аграрного сектору можуть обмінюватися ідеями, досвідом тощо;

– впровадження системи підтримки, яка включатиме фінансові стимули, податкові пільги та інші заходи для стимулювання інновацій в аграрному секторі;

– активна участь державних органів у розвитку та підтримці інновацій в аграрному секторі, за рахунок удосконалення законодавства, створення програм державної підтримки тощо;

– забезпечення сприятливого інноваційного клімату, включаючи відкритий обмін ідеями, спрощений доступ до патентів та ліцензій, а також заохочення до впровадження новаторських рішень.

Наведені організаційні заходи спрямовані на створення сприятливих умов для активного розвитку інновацій в аграрному секторі, підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку галузі в цілому.

Висновки. Загалом, інновації у сільському господарстві мають бути комплексними та орієнтованими на конкретні умови галузі, враховуючи специфіку природних, технологічних та соціально-економічних аспектів цього сектора. Концентрація на пріоритетних напрямках інноваційного розвитку дозволить агропромислому комплексу досягти значно більшої ефективності, а також забезпечить стійкість до перманентних змін. Інновації сприятимуть вирішенню проблем, що стоять перед галуззю і допомогатимуть у створенні модернізованої та конкурентоспроможної агропродуктової системи.

Література:

1. Грідін О.В. Ключові проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 11-20. URL: http://apie.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/apie_2019_r02_a02.pdf DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-2>
2. Грідін О.В. Ресурсозберігаючі технології як один з головних напрямів інноваційного розвитку підприємств сільського господарства. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2019. Svazek 5. 3 Vydání. S. 34-38. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2019/eujem_2019_5_3/07.pdf
3. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: [монографія] / За ред. професора Г.Є. Мазнева. Харків: Вид-во «Майдан», 2015. 592 с.
4. Михайленко Н.О., Маноїленко А.М. Проблеми розвитку інноваційної діяльності в Україні та шляхи їх вирішення на основі досвіду економічно розвинених країн. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28(1). С. 98-102. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28(1)_22)
5. Полегенька М.А. Особливості інноваційної діяльності в агропромислових підприємствах України. *Агросвіт*. 2017. № 6. С. 49-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_6_10